

RAPPORT OM JAGT MED ROVFUGLE

Foto

**Rapport om jagt med rovfugle i Danmark fra arbejdsgruppen nedsat af
Vildtforvaltningsrådet**

Vildtforvaltningsrådet, 19. januar 2006

Indhold

1. Sammenfatning	Side 3
2. Introduktion	Side 4
2.1 Vildtforvaltningsrådets arbejdsgruppe om konsekvenserne ved indførsel af jagt/regulering med rovfugle i Danmark	Side 4
3. Historisk baggrund	Side 5
3.1 Retstilstanden i dag	Side 5
3.2 Lov om jagt og vildtforvaltning	Side 6
3.3 Bekendtgørelser udstedt i henhold til lov om jagt og vildtforvaltning	Side 11
3.4 Washingtonkonventionen/CITES samt Miljøministeriets bekendtgørelse om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handlen hermed	Side 12
3.5 Dyreværnsloven og veterinærlovgivningen	Side 13
3.6 Mark- og vejfredsloven	Side 14
3.7 EU-retten	Side 15
4. Administrativ praksis vedrørende hold af rovfugle i fangenskab	Side 16
4.1 Hold af rovfugle og ugler	Side 16
4.2 Tilsyn og håndhævelse	Side 17
4.3 Blodprøver	Side 18
4.4 Tilsyns- og kontrolproblemer – omgåelsesproblematik	Side 19
5. Rovfuglehold og jagt med falk og duehøg – faktisk beskrivelse	Side 20
5.1 Hvordan foregår jagt med falke typisk	Side 20
5.2 Hvordan et hold af rovfugle i fangenskab er indrettet m.m.	Side 21
5.3 Transport af rovfugle til jagt	Side 21
5.4 Beskrivelse/gennemgang af eksotiske rovfuglearter anvendt til jagt	Side 22
5.5. Beskrivelse/gennemgang af 4 hjemmehørende arter anvendt til jagt	Side 24
6 Risici ved jagt med rovfugle	Side 26
6.1 Risici ved jagt på små arealer	Side 26
6.2 Risici for fangst af ikke jagtbart vildt	Side 26
6.3 Risici for fangst af duer uden jagttid	Side 27
6.4 Risiko for faunaforfalskning og for påvirkninger af små vilde bestande af rovfugle	Side 27
6.5 Dyreetiske spørgsmål om hold af rovfugle og selve jagten	Side 28
7. Jagt med rovfugle i andre europæiske lande	Side 28

Bilagsfortegnelse

Bilag 1	Dansk Falkejagtklubs henvendelse fra august 2003 til og Vildtforvaltningsrådet med forslag om, at der åbnes mulighed for regulering ved brug af rovfugle
Bilag 2	Vildtforvaltningsrådets kommissorium for arbejdsgruppen
Bilag 3	Notits om oversigt over rovfuglehold i Danmark
Bilag 4	Arbejdsgruppens oplevelser af falkejagt på Fehmarn 27. oktober 2004
Bilag 5	Arbejdsgruppens henvendelse til Det Dyreetiske Råd og Det Dyreetiske Råds udtalelse af 6. januar 2006
Bilag 6	"Grundbog til Falkonerprøve" udgivet af Dansk Falkoner Klub (tidligere udleveret)

1. Sammenfatning

Jagt- og vildtforvaltningsloven indeholder i dag et forbud mod jagt med rovfugle og ugler. Forbudet er absolut i den forstand, at dispensation ikke kan meddeles – heller ikke til regulering. Eventuel indførsel af jagt med rovfugle kræver således lovændring.

På opfordring fra Dansk Falkejagtklub nedsatte Vildtforvaltningsrådet en arbejdsgruppe der fik til opgave at udarbejde en rapport som bredt belyser forholdene vedrørende jagt med rovfugle. Vildtforvaltningsrådet har endvidere tilsluttet sig, at rapporten sendes til udtalelse hos Det Dyreetiske Råd. Nærværende rapport præsenterer således resultaterne af arbejdsgruppens drøftelser og vurderinger samt Det Dyreetiske Råds udtalelse.

Arbejdsgruppens opgave er ikke at afgive en egentlig indstilling eller vurdering af spørgsmålet om indførsel af jagt med rovfugle i Danmark til Vildtforvaltningsrådet, men alene at beskrive forhold der kan have betydning for Vildtforvaltningsrådets drøftelse heraf.

Ud over en kort summarisk beskrivelse af den historiske baggrund for jagt med rovfugle i Danmark er den eksisterende retstilstand for forhold, der er af relevant betydning for vurderingen af eventuel indførsel af jagt med rovfugle beskrevet. I arbejdsgruppen er der enighed om, at der ikke – ud over forbudet i jagt- og vildtforvaltningsloven - i dansk lovgivning eller i EU-retten er retlige forhold der er til hinder for indførsel af jagt med rovfugle i Danmark.

Den administrative praksis vedrørende hold af rovfugle samt tilsynet og håndhævelse heraf er beskrevet indgående og arbejdsgruppen har anbefalet visse opstramminger. Arbejdsgruppen finder bl.a., at det er en klar forudsætning for at overveje indførsel af jagt med rovfugle i Danmark at kontrollen med rovfugleholdene strammes op, således at risikoen for omgåelse af reglerne minimeres. Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at blodprøver eller tilsvarende prøver udtages og DNA-analyseres såfremt rovfugleopdrættet skal eksporteres – også ved eksport af fugle under 1 år. Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at alternative analyseinstitutioner og –metoder overvejes.

Arbejdsgruppen har beskrevet en typisk falkejagt, indretningen af rovfuglehold og hvordan transport af rovfuglene foregår. Risici ved jagt med rovfugle er beskrevet i forhold til jagt på små arealer, fangst af ikke jagtbart vildt, herunder duer uden jagttid, og risiko for faunaforfalskning og påvirkninger af små vilde bestande af rovfugle. Endelig er jagt med rovfugle i en række andre europæiske land kort beskrevet.

Det Dyreetiske Råds udtalelse er gengivet i rapportens bilag nr. 5. Ud fra dyrevelfærdsmæssige og andre dyreetiske betragtninger finder Det Dyreetiske Råd, at jagt med rovfugle principielt kan anses for en jagtform, der ikke giver anledning til særlige dyreetiske problemer sammenholdt med jagt med skydevåben. I forbindelse med en eventuel tilladelse til jagt med rovfugle finder Det Dyreetiske Råd dog, at visse forhold giver anledning til bekymring, og at der bør træffes de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at hold af og jagt med rovfugle foregår så forsvarligt som muligt.

2. Introduktion

Dansk Falkejagt Klub rettede den 13. august 2003 henvendelse til Vildtforvaltningsrådet og den daværende miljøminister Hans Christian Schmidt med forslag om, at der åbnes mulighed for regulering af vildt der volder skade ved brug af rovfugle.

Falkejagtklubbens henvendelse indeholdt et konkret forslag om, at der nedsættes en bredt sammensat arbejdsgruppe der fik til opgave at afklare konsekvenserne ved indførelse af regulering med rovfugle. Henvendelsen indholdt endvidere forslag om indførelse af en treårig forsøgsperiode og om skærpelse af reglerne i bekendtgørelsen om hold af fugle i fangeskab, herunder indførelse af certificeringsordning for opdrættere samt en falkonérprøve med 2 års læretid, og betingelser for dispensation til regulering med rovfugle. Som betingelse for dispensation til regulering med rovfugle foreslog Dansk Falkejagt Klub, at falkonéren skal have gyldigt jagttegn, at falkonérdispensationer i forsøgsperioden begrænses til max 30, at hver falkonér kun kan have to rovfugle til regulering, samt at de arter, som må anvendes til regulering begrænses til jagtfalk, vandrefalk, duehøg og spurvehøg (Bilag 1).

2.1 Vildtforvaltningsrådets arbejdsgruppe om jagt med rovfugle i Danmark

Forslaget fra Dansk Falkejagt Klub blev sat på Vildtforvaltningsrådets dagsorden på mødet 5. december 2003. Rådet fandt, at der i forhold til jagtlovgivningen næppe vil være forskel på om der åbnes mulighed for regulering eller jagt med rovfugle. Efter en længere drøftelse af bl.a. baggrunden for det danske forbud mod jagt og regulering med rovfugle besluttede Vildtforvaltningsrådet, at imødekomme Dansk Falkejagt Klubs forslag om nedsættelse af en arbejdsgruppe om jagt med rovfugle i Danmark. Arbejdsgruppen fik til opgave at udarbejde en rapport som bredt belyser forholdene vedrørende jagt med rovfugle.

Efter Vildtforvaltningsrådets beslutning om nedsættelse af arbejdsgruppen er det fra Dansk Falkejagt Klubs' side præciseret, at der ved en eventuel tilladelse til jagt med rovfugle i Danmark maksimalt forventes 50 jægere der vil tage den foreslåede falkonéruddannelse, at det samlede antal rovfugle, der vil blive anvendt til jagt højst vil udgøre 100, samt at jagt med hybrider (afkom af to forskellige arter) af rovfugle ikke bør tillades. Sammenfattende er det Dansk Falkejagt Klubs vurdering, at det øgede jagttryk ved denne jagtform, hvis der skulle blive et antal på ca. 50 falkonerer i Danmark med hver én til to jagtugle, vil være minimalt.

Arbejdsgruppen blev nedsat af Vildtforvaltningsrådet og afrapporterer til Rådet. Arbejdsgruppen har selv bestemt indhold af kommissorium og tidsplan. Tidsplanen var af gruppen oprindeligt fastsat til, at arbejdsgruppens rapport skal afleveres til Vildtforvaltningsrådet forud for Rådets møde i december 2004 (Bilag 2). Arbejdsgruppens og Vildtforvaltningsrådets beslutning om, at et foreløbigt udkast til rapport bør foreligges Det Dyreetiske Råd til udtalelse indebar imidlertid en udskydelse af rapportens færdiggørelse. Det Dyreetiske Råds udtalelse forelå den 6. januar 2006 og arbejdsgruppen har afholdt sit sidste møde den 19. januar 2006.

Det Dyreetiske Råds udtalelse er indarbejdet i rapportens afsnit 6.6 og fremgår af bilag 5.

Arbejdsgruppen er præsenteret for et meget omfattende bilagsmateriale der bl.a. berører forhold om jagt med rovfugle, hold af rovfugle, risiko for faunaforsvælgning herunder DNA-test samt sager om overtrædelse af lovgivningen. Kun materiale, der har haft en afgørende betydning for arbejdsgruppens vurdering af spørgsmålet om retlige hindringer for indførelse af jagt med rovfugle i Danmark er medtaget i bilagsfortegnelsen.

Følgende organisationer har deltaget i arbejdsgruppen:

- Dansk Ornitologisk Forening, Knud Flensted
- Danmarks Naturfredningsforening, Folmer Hjort Kristensen
- Danmarks Jægerforbund, Leif Engsbjerg
- Dansk Falkejagt Klub, Frank Skaarup Hansen.

Formandskab og sekretariat er placeret i Skov- og Naturstyrelsen. Lars Gudmand Pedersen (formand), Maj F. Munk og Karsten Due Jensen har sammenskrevet rapporten.

3. Historisk baggrund

3.1 Retstilstanden i dag

Rovfugle menes at have været holdt af mennesket i flere tusinde år. Jagt med de store falke har været drevet fra Mesopotamien til Kina i årtusinder. Indtil skydevåben blev taget i brug i det 17. århundrede var falkejagt den eneste måde, hvorpå flyvende fugle kunne nedlægges. I Skandinavien er der tegn på rovfuglehold tilbage til det 5. århundrede, men mest udbredt har jagt med rovfugle formentlig været i vikingetiden og middelalderen. I Danmark har jagt med rovfugle arrangeret af mennesket, også kaldet "falkejagt" aldrig haft samme omfang som i andre lande. Historisk set har falkejagten været elitens jagtform eller sport. Falkejagt i Danmark adskilte sig fra andre jagtformer ved ikke at have til formål at skaffe menneskeføde. Da man ikke opdrættede rovfugle hentede fuglene fra naturen ved indsamling af æg eller unger. Adskillige danske konger har gennem tiderne holdt rovfugle og udøvet falkejagt, og et egentligt falkoneri oprettedes i 16-hundredetallet på det der i dag hedder Falkoner Allé i København. F.eks. var hvide jagtfalke, indfanget i Grønland, en kongelig gave dengang. Falkoneriet nedlagdes i begyndelsen af det 19. århundrede og siden har falkejagten levet en anonym tilværelse.¹

Udøvelsen af jagt med rovfugle hænger uløseligt sammen med hold af rovfugle i fangenskab. Ingen rovfugle holdt i fangenskab – ingen jagt med rovfugle! Interessen for hold af rovfugle kan være begrundet i økonomiske forhold ved opdræt til eksport eller flyvning og fremvisning af fuglene. Hobbyprægede fuglehold findes tilsvarende. Forbud mod jagt med rovfugle udelukker ikke, at fangenskabsholdte rovfugle kan flyve frit og trænes i fangst med døde dyr. Tidligere blev rovfuglene som nævnt taget fra naturen, men i dag har mange rovfugleholdere stor succes med yngel og opdræt. Opdræt af rovfugle er forholdsvis nyt i Danmark, antageligvis fra 1970'erne.

Det nuværende forbud med jagt med rovfugle uden dispensationsmulighed blev indført ved jagtlovsrevisionen i 1994 efter en lang og ofte intensiv debat – ikke bare i Folketinget, men også blandt jægere, de grønne organisationer og i medierne.

Især ornitologer og falkonérerer førte an i debatten, som udover selve spørgsmålet om et forbud mod falkejagt i høj grad drejede sig om hold af rovfugle og ugler i bur. Falkonerenes syn på falkejagt, som en jagtform som udføres i et fint samarbejde mellem falkonér og rovfugl på naturens præmisser og som forudsætter stor indsigt i rovfuglenes adfærd, stod overfor modstanderne af falkejagt med argumenter om, at tilladelse af falkejagt i Danmark ville stimulere interessen for at holde rovfugle i

¹ Kilder: Niels Hesselbjerg Christensen: De store falke fra de danske konger
Falkonéren og hans jagtflugt – Kongelige falke i danmarkshistorien, Odder Museum

fangenskab, **at** indfangning af fugle fra den fri natur har udgjort en reel trussel mod visse europæiske rovfuglebestande, **at** rovfugle ikke bør sidde indespærret eller tøjret til en pæl i store dele af deres liv, **at** falkejagt kan karakteriseres som ”dyrekamp” og **at** undslupne opdrættede eller falkonérfugle med den deraf følgende faunaforfalskning til følge er et stigende problem.

Vildtforvaltningsrådet havde som en del af jagtlovsforliget i 1993 overfor Folketinget indstillet et forbud mod falkejagt. Ved Folketingets vedtagelse af jagtloven i 1994 blev Rådets indstilling fulgt.

Forbud mod jagt med rovfugle og ugler blev indført ved revisionen af jagtloven i 1967. Forud for revisionen havde det daværende Landbrugsministerium nedsat en jagtlovskommission, der afgav sin betænkning (nr. 394) i 1965. Betænkningen indeholder et ”Udkast til forslag til lov om jagten”. Dette udkast indeholdt ikke noget forbud mod jagt med rovfugle. Lovforslaget, der senere blev fremsat af den daværende regering, indeholdt heller ikke et sådant forbud. Forbudsbestemmelsen er således kommet ind i loven under Folketingets behandling af 1967-loven. Det er overfor arbejdsgruppen blevet fortalt, at den direkte baggrund kunne være en konkret episode på et kræmmermarked i København, som fandt sted på den tid, hvor jagtlovsforslaget blev behandlet i Folketinget. Et par ungarnske rovfugleholdere var efter sigende inviteret til markedet og udførte som en del af underholdningen opvisning med jagtfalke. Ved opvisningen blev nogle indfangede krager, der i længere tid var holdt i bur, sluppet fri og straks nedlagt af rovfuglene. Denne form for falkejagt fandt mange af tilskuerne helt uacceptabel og gav efter sigende anledning til megen diskussion og måske også til at jagt med rovfugle blev totalt forbudt i Danmark.

I perioden 1967 til 1994 eksisterede der i jagtlovgivningen en dispensationsmulighed fra det generelle forbud. Dispensationsmuligheden, som administreres i det daværende Landbrugsministerium, hvorunder jagtlovgivningen hørte, blev kun anvendt ganske få gange og da kun som led i forsøg med regulering af eller bortskræmning af småfugle. Dispensationer er også meddelt til flyvning med falkonérfugle på lufthavnsarealer af hensyn til flysikkerheden for at skræmme uønskede fugle som f.eks. måger bort fra start- og landingsbanerne samt til bortskræmning af f.eks. gråspurve fra lagerhaller etc.

3.2 Lov om jagt og vildtforvaltning

Lov om jagt og vildtforvaltning er sammenskrevet i lovbekendtgørelse nr. 114 af 28. januar 1997.

Som ovenfor nævnt forbyder jagt- og vildtforvaltningsloven jagt med rovfugle og ugler. Forbudet er fastsat i lovens § 23, hvoraf det fremgår, at nedlæggelse eller ombringelse af vildt kun må finde sted med skydevåben og at rovfugle og ugler ikke må anvendes til jagt. Af § 46 fremgår modsætningsvis, at dispensation fra forbudet i § 23, ikke kan meddeles. Forbudet er således absolut. Bestemmelserne udelukker efter Skov- og Naturstyrelsens vurdering alle former for nedlæggelse af vildt med rovfugle, altså også den form for nedlæggelse af vildt der, der er omfattet af miljøministeriets bekendtgørelse nr. 869 af 10. oktober 2003 om vildtskader og benævnes ”regulering”.

Jagt- og vildtforvaltningsloven indeholder en række generelt gældende bestemmelser og principper, der i givet fald også ville gælde for falkejagt. En eventuel jagt med rovfugle ville derfor ikke bare skulle ses i forhold til lovens § 23 (og § 46), men også til lovens øvrige bestemmelser. Det er derfor vurderet at være hensigtsmæssigt at beskrive en række af disse bestemmelser nærmere, hvilket er sket i Skov- og Naturstyrelsen notits af 7. september 2004 om jagt med rovfugle og om jagt og vildtforvaltningsloven mm.

Forbuddet mod jagt og regulering med rovfugle og ugler kom ind i jagtlovgivningen ved jagtlovsrevisionen i 1994. I jagtlovens § 23, stk. 2, blev tilføjet, at "rovfugle og ugler må ikke anvendes til jagt" og i § 46 blev det tilføjet, at miljø- og energiministeren ikke kunne dispensere fra dette forbud. Ønsket om at et totalforbud mod jagt og regulering med rovfugle medførte ikke behov for andre ændringer af jagtloven.

Man kunne derfor forestille sig, at jagt og regulering med rovfugle i princippet kunne legalisere "blot" ved at ændre i lovens § 23 og evt. § 46. På den baggrund har Sekretariatet undersøgt om jagt og vildtforvaltningsloven i øvrigt indeholder bestemmelser, der er til hinder for at udøve jagt med rovfugle.

Formålet med forbuddet var at beskytte de vildtlevende bestande af rovfugle, som anvendes til jagt ved at formindske interessen for at holde rovfugle og ugler i fangenskab. Det er tilladt at »flyve« med rovfugle og at træne disse til jagt, når det sker på attrapper. I enkelte tilfælde er f.eks. falke anvendt til at skræmme spurve væk fra lagerhaller o lign. Dette er ikke jagt eller regulering i jagtlovgivningens forstand, når falke ikke slår eller forsøger at slå spurvene, men alene ved sin tilstedeværelse skræmmer disse væk. Dette er også anset for tilfældet i de situationer, hvor anvendelse af falkonérfuglen f.eks. også har til formål at skræmme spurvene ind i net for derefter at slippe spurvene fri et andet sted. På samme måde kan rovfugle anvendes som nævnt til at skræmme fugle væk fra lufthavnsarealer for at undgå kollisioner mellem fly og fugle.

Når man ser bort fra ovennævnte bestemmelser viser Sekretariatets analyse af jagtlovens bestemmelser, at hverken jagt- og vildtforvaltningslovens formålsbestemmelser eller lovens øvrige bestemmelser juridisk set er af en sådanne karakter eller indeholder sådanne principper, at jagt eller dispensation til regulering med rovfugle er udelukket. Formålet med loven er som anført i lovens § 1 dels at skabe arts- og vildtrige bestande, dels at sikre, at jagt udøves på sikkerhedsmæssig og dyreværns mæssig forsvarlig måde. Dette formål skal ved lovens administration afvejes mod befolkningens rekreative behov. Disse er ikke alene jagt, men også andre former for friluftsliv, som kan forstyrre vildtet, såsom terrænløb, dyre- og fugleobservationer, fiskeri, ridning og sejlads. Loven har også til formål at fastslå, hvem jagtretten tilkommer og tildels jagtrettens indhold, jf. kapitlerne 3 og 4.

Ved lovens administration skal hensynet til befolkningens rekreative behov som ovenfor nævnt afvejes over for hensynet til beskyttelse af vildtet. Ønsket om at tillade jagt med rovfugle som en særlig jagtform skal således ses i lyset af, at jagtlovens formål forudsætter en afvejning af bl.a. etiske principper ved selve jagten med rovfugle og af befolkningens rekreative behov. Herved er der et hensyn at tage både til den del af befolkningen, der ønsker at dyrke eller opleve jagt med rovfugle og den del af befolkningen, der ønsker at opleve naturen uden denne jagtform.

Jagtlovens regler om vildt gælder for pattedyr og fugle, herunder trækfugle, som er naturligt forekommende i den danske natur. Til vildt henregnes også arter af pattedyr og fugle, som ikke hører til landets oprindelige natur, men hidrører fra individer, der er udsat eller undsluppet menneskelig varetægt, og som har etableret en vildtlevende ynglebestand, f.eks. canadagås, då- og sikavildt, mink samt bæver. Uden for vildtbegrebet og dermed uden for loven falder arter, der traditionelt betragtes som husdyr, f.eks. katte og tamduer. Forholdene vedrørende omstrefjende katte og forvildede tamduer mv. reguleres bl.a. af dyreværnsloven og mark- og vejfredsloven.

Undslupne pelsdyr som mink, mårhund og vaskebjørn udgør et grænsetilfælde mellem husdyr og vildt. Ifølge mark- og vejfredsloven bliver disse dyr betragtet som husdyr i de første 2 måneder efter, at de er undsluppet fangenskab. Herefter får de »status« som vildt og er omfattet af loven.

Husdyr er ikke vildt. De er undergivet ejendomsret, og uberettiget tilegnelse er tyveri, eventuelt ulovlig omgang med hittegods. Vildt betragtes i juridisk terminologi som »res jacentes«, dvs. genstande, der ikke er undergivet ejendomsret, før besiddelsestagen har fundet sted. Jagtlovens område er snævrere end naturbeskyttelseslovens, som foruden padder, krybdyr og insekter også omfatter individer af pattedyr og fugle, der ikke i vildtlevende tilstand forekommer her i landet, herunder også individer af sådanne arter, der er opdrættet i fangenskab.

Dyreværnsloven og mark- og vejfredsloven har ikke taget stilling til forholdene ved rovfugle undsluppet fra faglehold. Undslupne rovfugle må i jagtlovgivningen anses for at være omfattet af og beskyttet af de samme regler som gælder for fritlevende rovfugle, såfremt arten har etableret sig i en vildtlevende, reproducerende bestand. Omvendt er det ikke i jagtlovgivningen afklaret, hvilken retstilstand der er gældende for undslupne rovfugle, der ikke naturligt forekommer i den danske natur og som ikke har nået at etablere sig i naturen. Det er derfor tvivlsomt om nedlæggelse eller indfangning af en undsluppet ikke-hjemmehørende rovfugleart eller en undsluppet hybrid af rovfugle vil kunne betegnes som en strafbar overtrædelse af jagtlovgivningen.

Lovens regler om jagt gælder for alle handlinger, der med egnet middel har til formål at efterstræbe vildt, uanset om der i forbindelse med jagten fanges eller nedlægges vildt. Lovens definition af jagt er i overensstemmelse med den traditionelle opfattelse af, hvad der er jagtudøvelse. Kun efterstræbelse af vildt er jagt. Jagt foreligger, hvad enten de anvendte *jagtvåben* eller *jagtreskaber* er skydevåben, fælder, snarer, sakse, net eller andet. Endog bemægtigelse af vildt med hænderne må betragtes som en form for jagt i lovens forstand.

Jagt på vildt med rovfugle er således omfattet af jagtlovens almindelige regler.

Aflivning af forvildede tamdyr (katte, duer mv) eller dyr af ikke-danske vildtarter, der undslipper fra f.eks. dyreparker eller zoologiske haver, er ikke omfattet af jagtlovgivningen.

Lovens jagtbegreb betyder, at også regulering af vildt i forbindelse med vildtskader betragtes som jagt, og i jagtlovens kap. 6 er der derfor opstillet hovedprincipper for de regler, miljøministeren kan fastsætte for at undgå eller begrænse vildtskader. I disse regler kan lovens øvrige bestemmelser for jagt fraviges, f.eks. § 23 hvorefter nedlæggelse eller ombringelse af vildt kun må finde sted med skydevåben.

Jagt med rovfugle er således omfattet af jagt og vildtforvaltningslovens almindelige regler. Med henblik på at beskytte vildtet eller regulere udnyttelsen heraf kan miljøministeren ifølge lovens § 6 fastsætte regler om, herunder forbud mod udsætning, indfangning og hold af vildt, handel med og besiddelse af vildt og dele heraf og indsamling af, handel med og besiddelse af æg fra fuglevildt. Miljøministeren kan endvidere fastsætte regler om kontrol med og registrering af hold af vildt, herunder regler om, at ministeren uden retskendelse kan lade udtage prøver af individer af bestemte vildtarter. Miljøministeren kan endelig fastsætte regler om, at kun personer eller virksomheder, der har fået autorisation hertil, må behandle og pleje tilskadekommet vildt. Der kan tillige fastsættes regler om, at autorisation kan nægtes eller tilbagekaldes. Med hjemmel i denne paragraf er der

udstedt en række bekendtgørelser der direkte eller indirekte kan vedrøre falkejagt. Reglerne beskrives nedenfor.

I jagtlovens § 22 er bl.a. bestemt, at ingen må jage på en måde, der udsætter vildtet for unødige lidelser eller skader personer, husdyr eller genstande eller udsætter personer for nærliggende fare for at blive skadet. Bestemmelsen er ikke udformet med øje for jagt med rovfugle, men vil også finde anvendelse på denne jagtform, såfremt jagt med rovfugle rent faktisk blev udøvet i Danmark. Herved skal der tages stilling til, om jagt med rovfugle generelt i sin udøvelse udsætter vildtet for unødige lidelser – lidelser som er større eller mere unødige end de lidelser den almindelige jagt med skydevåben og bue kan udsætte vildtet for. Bestemmelsen skal opfattes som en almindelig regel om, at jagt skal ske på en human måde. Det er især ønsket om at nedbringe antallet af skud til vildt på for lange hold, der ligger bag reglen.

Vurderingen af om jagt med rovfugle sker eller ikke sker på en mere inhuman måde eller indebærer større lidelser på byttedyret end konventionel jagt, herunder jagt med haglbøsse på fasaner, agerhøns og duer, er et tema, der er forelagt Det Dyreetiske Råd til udtalelse, jf. afsnit 6.6. Drab med opdrættede og trænedede falkonérfugle adskiller sig næppe fra vildtlevenes rovfugles drab. Én forskel synes dog at være, at falkonéren med apportherende hund vil kunne sikre, at byttedyret aflives hurtigere end det ofte sker i naturen.

Bestemmelsen om, at jægeren ved udøvelsen af jagten ikke må skade personer eller genstande eller udsætte personer for nærliggende fare for at blive skadet har næppe nogen relevans ved vurderingen af jagt med rovfugle.

Spørgsmålet herefter er om jagt med rovfugle udøves på sådanne måde, at jagtformen kan skade husdyr, f.eks. tamduer eller høns. Spørgsmålet kan få betydning ved vurderingen af risikoen for, at falkonéren eller jagtfalken tager fejl af om byttet er jagtbart vildt, f.eks. en fasan eller en agerhøne, eller tamfugle som brevduer eller høns. At falkonéren skulle tage mere fejl af byttet end jægere i almindelighed findes der dog ikke belæg for at antage. Tilbage står vurderingen af risikoen for, at rovfuglen vælger forkert bytte. Dette forhold bliver beskrevet nærmere under afsnit 5.4. Da jagtlovens § 22 alene omfatter den konkrete jagtudøvelse - og ikke risikoen ved jagt generelt – er det næppe muligt at konkludere, at jagt med rovfugle som jagtform er i strid med bestemmelsen, med mindre jagten i sin natur er så ukontrolleret, at den ofte indebærer skader på husdyr.

Der er ikke belæg for at konkludere, at jagt med trænedede falkonérfugle er mindre kontrolleret i forhold til risikoen overfor husdyr, f.eks. tamduer, end jagt med skydevåben, bemærk dog nedenstående om naboskel.

I den sammenhæng kan det overvejes om jagt med rovfugle indebærer en så stor risiko for fejlfangst, at jagt og vildtforvaltningslovens § 3 om jagt kun må drives på vildt, der er fastsat jagttid for, generelt ikke ville kunne overholdes. Det kan ikke udelukkes, at falkonérfuglen – eller for den sags skyld falkonéren – tager fejl af byttedyret og nedlægger et stykke vildt, for hvilket der ikke er fastsat jagttid. Dette kunne f.eks. være tilfældet ved falkonérjagt i september og oktober måned, hvor der er fastsat forskellige jagttider for agerhøne, fasanhane og fasanhøne. Herved vil der i så fald være sket en overtrædelse af jagtlovgivningen som vil kunne straffes efter lovens almindelige regler.

Under forudsætning af, at der indføres parallel jagttid for jagt med rovfugle på f.eks. fasaner og agerhøns er der ikke grund til at antage, at riskoen for fejltagelser ved jagt med rovfugle er væsentlig større eller hyppigere end ved jagt med skydevåben. Under alle omstændigheder vil antallet af eventuelle fejlagtigt nedlagte byttedyr ved jagt med rovfugle, på grund af denne jagtforms forventede ringe udstrækning, på ingen måde kunne sammenlignes med riskoen ved fejlskud ved konventionel jagt med skydevåben.

Efter jagtlovens § 13 må ingen jage – heller ikke med rovfugle - hvor den pågældende ikke har jagtret, medmindre den jagtberettigedes samtykke foreligger. Denne bestemmelse kan få betydning for jagt med rovfugle, hvor byttet tages over eller uden for det areal, hvor falkoneren har jagtret. I Danmark er jagtlovens krav til arealstørrelse for udøvelse af jagt 1 ha, svarende til 100 X 100 meter. på egen ejendom og 5 ha. på lejet ejendom.

Kun såfremt jagten med rovfuglen i sin natur er så ukontrolleret, at der generelt vil være risiko for jagt på fremmed ejendom vil bestemmelsen kunne få betydning for vurderingen af, om denne jagtform er foreneligt med jagtlovens almindelige bestemmelser. Forholdet kan sammenlignes med jægerens kontrol af jagthundens færden i forhold til naboejendomme, hvor jægeren ikke har jagtret.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at jagt med rovfugle i sin natur er af en sådan karakter, at reglerne for jagtret ofte vil kunne blive tilsidesat, medmindre der fastsættes nye regler herfor. F.eks. forudsætter eventuel tilladelse til jagt med rovfugle et betydeligt større jagtareal. Afhængig af om falkonérjagten skal foregå med falke eller høge vil der kunne være behov for krav om minimumsarealer og minimumsafstand til naboskel.

Efter jagt- og vildtforvaltningslovens § 31 må uvedkommende ikke færdes med skydevåben eller fangstredskaber på en andens jagtgrund uden for de veje og stier, der er åbne for almindelig færdsel. I det omfang rovfugle anvendes til jagt må det antages, at bestemmelserne også finder anvendelse ved færdsel med rovfugle til jagt. På samme måde gælder, at reglerne i naturbeskyttelsesloven om offentlighedens adgang til naturen ikke giver adgang til at medbringe hverken skydevåben eller fangstredskaber, dvs. formentlig heller ikke rovfugle til jagt.

Den jagtberettigede er efter lovens § 32 beføjet til selv eller ved sine folk at anholde enhver, der overtræder § 13, og føre den pågældende til politiet. Samme beføjelse tilkommer brugeren af arealet, selv om denne ikke har jagtret. Den anholdte kan fratages skydevåben og andre jagtredskaber – dvs. også en rovfugl - samt skudt eller fanget vildt, som den pågældende er i besiddelse af ved anholdelsen. De nævnte genstande skal straks afleveres til politiet, der foranlediger, at der træffes afgørelse om eventuel beslaglæggelse.

For at hindre eller reducere omfanget af vildtskader er det i § 37 bestemt, at miljøministeren kan fastsætte regler om regulering af vildt for at imødegå fare for mennesker eller menneskers sundhed, at imødegå risiko for smitte af mennesker eller dyr, at beskytte flora og fauna og at hindre omfattende skader på bebyggelse, afgrøder, husdyr, skove, fiskeopdræt eller fiskeri- og vandområder. Det er som ovenfor nævnt Skov- og Naturstyrelsens vurdering, at bestemmelsen ikke kan tilsidesætte forbuddet mod falkejagt, jf. § 23, stk. 2, og dermed ikke giver mulighed for at tillade regulering af vildt med rovfugle.

Det er Sekretariatets vurdering, at jagtlovgivningen ikke indeholder andre bestemmelser, der kan have afgørende betydning for spørgsmålet om indførsel af jagt med rovfugle i Danmark.

3.3 Bekendtgørelser udstedt i henhold til lov om jagt og vildtforvaltning

Bekendtgørelse nr. 45 af 21/01/1994 om indfangning af og handel med vildt

Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af lov om jagt og vildtforvaltning og lov om naturbeskyttelse. De vigtigste regler er, at vildt, herunder også rovfugle og ugler, ikke må indfanges i naturen.

Æg fra fuglevildt må ikke indsamles i naturen. Levende vildt, der findes fanget i net, garn eller ruser, må ikke handles, besiddes eller forsendes. Vildt, der er nedlagt eller på anden måde ombragt, og dele heraf må ikke handles eller forsendes. Undtaget fra forbudet er visse institutioner og konservatorer, der er autoriseret efter bekendtgørelsen om erhvervsmæssig konservering af visse dyrearter. Undtaget er endvidere visse vildtarter. Rovfugle og ugler er ikke omfattet af undtagelsen.

Reglerne gør det ulovligt og strafbart at indsamle æg fra vildtlevende rovfugle eller indfange levende rovfugle, herunder også fugleunger.

Efter bekendtgørelsens § 3 må handel med og forsendelse af levende vildt kun ske efter tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen. Efter § 4 må levende fugle af de arter, der til enhver tid er omfattet af Rådets direktiv af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (79/409/EØF) med senere ændringer, kun importeres fra lande uden for EF, hvis importøren kan dokumentere, at de ikke er indfanget i naturen. Handel med og forsendelse af levende og døde fugle af de arter, der til enhver tid er nævnt i direktivets bilag III/1 og bilag III/2, er ikke tilladt, hvis de er indfanget eller indsamlet i naturen. Reglen omfatter også dele af eller produkter fremstillet af disse fugle.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at reglerne i bekendtgørelsen kombineret med et forbedret tilsyn med deres overholdelse, jfr. afsnit 4, er tilstrækkelig tætmasket til at nedbringe risikoen for, at rovfugle af danske fugleholdere tages fra naturen. Dette vil også være tilfældet ved en forventet øget interesse for rovfuglehold som følge af en eventuel tilladelse til jagt med rovfugle.

Bekendtgørelse nr. 216 af 21/03/1994 om hold af fugle i fangenskab

Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af lov om jagt og vildtforvaltning og lov om naturbeskyttelse. Bekendtgørelsen gælder for hold af fugle i fangenskab, når fugleholdet bl.a. omfatter 1 eller flere rovfugle eller ugler.

De vigtigste regler er, at rovfugle og ugler af de arter, som er nævnt i bilag 1, ikke må holdes i fangenskab. Bilag 1-arterne omfatter udelukkende rovfugle (og ugler) som er naturligt forekommende i Danmark. Hensigten med reglerne er, at på sigt at udfase hold af disse arter.

Rovfugle og ugler af arter, som ikke er nævnt i bilag 1 (dvs. rovfugle som ikke naturligt forekommer i Danmark), må kun holdes i fangenskab efter tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen. Tilladelse forudsætter, at Skov- og Naturstyrelsen finder det godtgjort, at fuglene hidrører fra mindst andengenerations fangenskabsopdræt (en fugl anses som opdrættet i fangenskab i mindst 2. generation, når såvel fuglen som begge forældre-fugle er æglagt og opvokset i fangenskab) og er lovligt erhvervet efter reglerne i Washington-konventionen.

Ved tilladelse til rovfuglehold stiller Skov- og Naturstyrelsen vilkår, herunder om, at samtlige rovfugle og ugler skal være mærkede, at der udtages blodprøve af samtlige rovfugle og ugler, og at

Skov- og Naturstyrelsen til enhver tid mod forevisning af legitimation uanmeldt har adgang til ejendommen med henblik på kontrol af, at vilkårene er opfyldt.

Mærkningen sker med microchips, medmindre Skov- og Naturstyrelsen bestemmer andet. Skov- og Naturstyrelsen bestemmer, hvorledes blodprøver skal udtages, og hvordan de skal opbevares.

Reglerne gælder ikke for zoologiske haver, der modtager statstilskud eller er offentligt ejede.

Det fremgår af § 5, at import, eksport og handel m.v. med rovfugle og ugler er omfattet af Washington-konventionen, jfr. afsnit 3.4.

Efter § 7 kan Skov- og Naturstyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra reglen i § 3 om at rovfugle og ugler af de arter, som er nævnt i bilag 1, ikke må holdes i fangenskab. Anmeldelse og ansøgning om tilladelse eller dispensation skal indgives på et særligt skema, der fås hos Skov- og Naturstyrelsen. Skov- og Naturstyrelsen kan til enhver tid tilbagekalde tilladelser og dispensationer, såfremt vilkårene overtrædes, eller betingelserne ikke længere er opfyldt. Skov- og Naturstyrelsen bestemmer, hvordan der skal forholdes med fugle i fuglehold, der ikke længere er lovlige. Skov- og Naturstyrelsen opkræver gebyr for kontrolforanstaltninger i medfør af bekendtgørelsen, herunder udgifter i forbindelse med blodprøver og mærkning. Gebyret udgør 340 kr.

Arbejdsgruppen vurderer, at bekendtgørelsen giver tilstrækkelig hjemmel til at regulere rovfugleholdene tæt og det er vurderingen, at eventuel tilladelse til jagt med rovfugle ikke nødvendiggør en strammere regelfastsætning i fugleholds bekendtgørelsen.

Dansk Falkejagt Klubs forslag om at hver (godkendt) falkonér kun kan have to rovfugle til regulering, samt at de arter, som må anvendes til regulering begrænses til jagtfalk, vandrefalk, duehøg og spurvehøg, indebærer, at kun rovfugle fra de i dag lovlige hold kan anvendes til jagt samt at kun nuværende ejere af fugleholdene kan udøve denne jagtform. Baggrunden herfor er som ovenfor nævnt, at Skov- og Naturstyrelsen hidtidigt ikke har tilladt oprettelse af nye hold af danske hjemmehørende arter som f.eks. jagtfalk, vandrefalk, duehøg og spurvehøg. Eventuel fremtidig jagt med rovfugle forudsætter derfor enten, at Skov- og Naturstyrelsen på grund af nye omstændigheder ændrer praksis, eller at jagt med rovfugle udvides til også at omfatte arter, der ikke er hjemmehørende i Danmark.

På denne baggrund har Dansk Falkejagt Klub anmodet om, at arbejdsgruppen i sit arbejde inddrager følgende rovfuglearter, som ikke er hjemmehørende i Danmark:

Slagfalk, præriefalk, berberfalk, rød chaheen, rødhalet musvåge, rødhoved dværgfalk, lannerfalk, luggerfalk, harrishøg, coopershøg og black sparrowhawk.

Nedenfor under afsnit 5.4 beskrives kort de eksotiske rovfuglearter der anvendes til jagt.

3.4 Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 samt bekendtgørelse nr. 84 af 23/01/2002 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handlen hermed (Washingtonkonventionen/CITES)

Rådsforordningen indbærer i forhold til spørgsmålet om jagt med rovfugle og rovfuglehold, at de arter der er omfattet af forordningens bilag A er undergivet handelsrestriktioner. Efter artikel 8

vedrørende kontrol af handel er køb, tilbud om køb, anskaffelse i kommercielt øjemed, udstilling i kommercielt øjemed, anvendelse med kommerciel gevinst for øje og salg, opbevaring med henblik på salg, udbud til salg eller transport med henblik på salg af enheder af de i forordningens bilag A opførte arter forbudt. Medlemsstaterne kan endvidere forbyde opbevaring af enheder af bl.a. levende dyr, som tilhører de i bilag A opførte arter. Medlemsstaterne kan under visse betingelser dispensere fra forbudsbestemmelserne.

CITES-reglerne er derimod ikke til hinder for, at Danmark eventuelt tillader jagt med rovfugle, medmindre selve jagten ske i kommercielt øjemed. I forhold til fugleholdene er det især køb/salg samt import/eksport af arter omfattet af bilag A som er omfattet af restriktioner i forordningen.

Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af lov om naturbeskyttelse og under hensyn til Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 samt de hertil knyttede til enhver tid gældende kommissionsforordninger.

De vigtigste regler i bekendtgørelsen for jagt med rovfugle og hold af rovfugle og ugler er, at Skov- og Naturstyrelsen kan meddele påbud med henblik på overholdelse af forordningernes bestemmelser. Skov- og Naturstyrelsen kan meddele indehaveren påbud om returnering af tilladelser og certifikater, som er udstedt i henhold til bekendtgørelse nr. 23 af 25. januar 1984 om anvendelse af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (Washingtonkonventionen), når gyldighedsperioden er udløbet, pågældende levende enheder er døde, pågældende levende dyr er undsluppet, pågældende enheder er tilintetgjort, eller angivelserne i dokumenterne om indehaver, opholdssted, mærkning eller beskrivelse af pågældende enheder ikke længere svarer til de faktiske forhold.

Det er Sekretariatets vurdering, at hverken CITES-reglerne i rådsforordningerne eller reglerne som er udmøntet i bekendtgørelsen har nogen betydning for vurderingen af om selve jagtudøvelsen med rovfugle kan tillades i Danmark. Reglerne har dog betydning i forhold til vurderingen af, hvilken rovfuglearter, der kan holdes i fangenskab.

3.5. Dyreværnsloven og veterinærlovgivningen

I dette afsnit omtales kort en række love og bekendtgørelser inden for området dyrevelfærd og dyresundhed i det omfang, der findes bestemmelser, der kan være af betydning for vurderingen af jagt med rovfugle, herunder hold af rovfugle i bur. Der henvises i øvrigt til bilag 5.

Dyreværnsloven (lov nr. 386 af 6. juni 1991 med senere ændringer) hører under Justitsministeriets ansvarsområde. Loven indeholder generelle regler om beskyttelse af dyr, herunder også rovfugle. Ifølge lovens § 1 skal dyr behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Endvidere skal ifølge lovens § 2 enhver, der holder dyr, sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. Rum eller arealer, hvor dyr holdes, skal endvidere indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov, jf. dyreværnslovens § 3.

De danske regler om transport af dyr, herunder også rovfugle, findes i Justitsministeriets bekendtgørelser nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr med senere ændringer og nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport med senere ændringer. Sidstnævnte bekendtgørelse gennemfører Rådets direktiv 91/628/EØF af 19. november 1991 om beskyttelse af dyr under transport med senere ændringer i dansk ret. Om transport af dyr til søs findes regler i Søfartsstyrelsens tekniske forskrift nr. 9 af 2. december 2003 om transport til søs af levende dyr.

1964-bekendtgørelsen finder anvendelse på transport her i landet af levende pattedyr og fugle, når dyrene transporteres over en afstand af højst 50 km regnet fra begyndelsen af transporten til bestemmelsesstedet. Reglerne finder uanset afstand dog også anvendelse ved transport af dyr i ikke-kommercielt øjemed og af enkelt dyr ledsaget af en fysisk person, der er ansvarlig for dyret under transporten, samt ved transport af selskabsdyr, som ledsager deres ejer på privat rejse.

Reglerne i 1993-bekendtgørelsen finder anvendelse for transport i Danmark, herunder transit i Danmark, samt transport mellem Danmark og andre EU-lande og ved indførsel fra og udførsel til tredjelande. Reglerne gælder for transport med alle transportmidler.

Dyr må ifølge dyreværnsloven ikke dresseres eller bruges til fremvisning, cirkus-forestillinger, film-optagelser eller lignende, hvis dyret herved påføres væsentlig ulempe. Endvidere må vilde dyr ikke anvendes ved forestillinger i cirkus, varieteer og lignende virksomheder. Justitsministeren kan dog i medfør af loven meddele undtagelse fra forbuddet mod at anvende vilde dyr i cirkus m.v., hvis det er ubetænkeligt. Dette er bl.a. sket i flere tilfælde for at muliggøre opvisninger med f.eks. falkonérfugle, hvor døde dyr anvendes som lokkemad.

3.6 Lov om mark- og vejfred

Lov om mark- og vejfred indeholder i § 1 en forpligtigelse til på alle årets tider at holde sine husdyr på sit eget. Begrebet "husdyr" er ikke nærmere defineret i lovens kapitel I. I lovens § 1, stk. 2, fastslås det dog, at under begrebet "husdyr" henregnes tillige pelsdyr, der er opdrættet i fangenskab, og tamkaniner. Begrebet "husdyr" antages herudover almindeligvis foruden nyttedyr i landbruget, såsom heste, kvæg, svin, får, geder, fjerkræ, også at omfatte visse kæledyr, herunder ejerhunde og ejerkatte, jf. således også lovens § 14.

Såfremt et fangenskabopdrættet pelsdyr undslipper og ikke indfanges inden 2 måneder, anses det som vildt. Afkom, der følger moderdyret, er omfattet af de samme bestemmelser.

Uden for husdyrbegrebet falder, foruden de nævnte pelsdyr, der er opdrættet i fangenskab, vildt, dvs. pattedyr og fugle, hvoraf der forefindes en vildtlevende ynglende bestand her i landet, og dyr i cirkus og zoologiske haver etc.

Rovfugle, der er naturligt hjemmehørende i den danske natur, opfattes således som vildt i mark- og vejfredsloven, uanset om rovfuglene holdes i fangenskab.

I forhold til jagt med rovfugle og hold af rovfugle er det interessant at få afklaret, hvorvidt undslupne fangenskabsopdrættede rovfugle, hvoraf der ikke forefindes en vildtlevende ynglende bestand her i landet, i lovens forstand kan betegnes som husdyr.

I den forbindelse er det nødvendigt at se på lovens baggrund. Flere af bestemmelserne i loven stammer fra slutningen af 1700-tallet, hvor driftsfællesskabet blev ophævet gennem udskiftning af

jorderne. For at sikre markfreden efter udskiftningen indførtes der bl.a. bestemmelser om forbud mod at slippe kreaturer ind på anden mands mark og regler om optagelse af husdyr.

Lovens bestemmelser om objektivt ansvar for visse skader forvoldt af husdyr (kapitel II), optagelse af husdyr (kapitel III) og ufredsbøder, uvane husdyr m.v. (kapitel IV) forudsætter i alle tilfælde, at husdyret befinder sig på anden mands grund.

Lovens bestemmelser om erstatning for skade forvoldt af husdyr drejer sig alene om erstatning for skader på afgrøder m.v. (agrarskader) og for skader på andre husdyr forvoldt ved angreb. Bestemmelserne om optagelse af husdyr indeholder regler, som sigter mod at begrænse de situationer, hvor dyr strejfer om til fare for afgrøder, dyr og mennesker.

Under henvisning hertil forekommer det i det hele tvivlsomt at anse rovfugle som husdyr i lovens forstand. Det må gælde også for de fangeskabsholdte rovfugle, der ikke naturligt forekommer i Danmark, herunder de såkaldte hybridfalke, og undslupne individer heraf.

Falkonérfugles eventuelle overflyvning af anden mands ejendom er ikke omfattet af mark- og vejfredsloven, idet de tiltag en ejer har ved indtrængen af fremmede husdyr kun gælder, når husdyret befinder sig på hans grund, jf. ovenfor.

3.7 EU-retten

I forhold til fællesskabsretten er det især Fuglebeskyttelsesdirektivet, Rådets direktiv af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle, der er interessant. Direktivet er implementeret i dansk lovgivning i jagt og vildtforvaltningsloven og naturbeskyttelsesloven. Direktivet indeholder ikke bestemmelser, der forhindrer indførsel af jagt med rovfugle i Danmark. Tværtimod synes direktivet, at forudsætte, at jagt med rovfugle er i overensstemmelse med EU-retten, idet denne jagtform specifikt er omtalt i direktivets artikel 7, stk. 4.²

Direktivets artikel 11 forpligter medlemsstaterne at påse, at der ved indførelse af fuglearter, som ikke i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, ikke tilføjes den lokale flora og fauna nogen skade. Bestemmelsen har betydning for problematikken omkring risikoen for faunaforfalskning ved undslupne hybridfalke, jf. under afsnit 5.5.

EU-retten indeholder ikke regler eller principper i øvrigt, der kan hindre at Danmark tillader jagt med rovfugle.

² Artikel 7

1. De i bilag II nævnte arter kan under hensyn til bestandens størrelse samt arternes geografiske udbredelse og formeringsevne inden for Fællesskabet som helhed jages i overensstemmelse med den nationale lovgivning. Medlemsstaterne påser, at jagten på disse arter ikke er i strid med de beskyttelsesforanstaltninger, der er truffet i arternes udbredelsesområder.

.....

4. Medlemsstaterne sikrer sig, at jagt, herunder i givet fald falkejagt, således som den skal finde sted i henhold til de i medlemslandene gældende jagtbestemmelser, udøves i overensstemmelse med princippet om en fornuftig udnyttelse og en økologisk afbalanceret regulering af de pågældende fuglearter, samt at jagtudøvelsen er forenelig med de bestemmelser, der følger af artikel 2, med hensyn til bestandene af disse arter og særlig af trækkende arter. De drager især omsorg for, at de arter, som omfattes af jagtlovgivningen, hverken jages i redetiden eller i de forskellige faser af yngletiden. Når det drejer sig om trækkende arter, påser de ganske særligt, at de arter, der omfattes af jagtlovgivningen, ikke jages i yngletiden og under deres træk til redebygningsstedet.

4. Administrativ praksis vedrørende hold af rovfugle i fangenskab

4.1. Hold af rovfugle og ugler

Skov- og Naturstyrelsen under Miljøministeriet har det administrative daglige ansvar for jagt og vildtforvaltningslovens administration. Dette fremgår af jagtloven og de bekendtgørelser, der er udstedt efter loven samt af delegationsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 963 af 21. september 2004 om henlæggelser af opgaver og beføjelser til Skov- og Naturstyrelsen.

I forhold til selve udøvelsen af jagt med rovfugle har Skov- og Naturstyrelsen ingen erfaring eller administrativ praksis at forholde sig til. Jagt med rovfugle er imidlertid mere end bare jagten med en trænet rovfugl. Det er også et spørgsmål om hold af rovfugle i fangenskab. Skov- og Naturstyrelsen er også administrativ myndighed i forhold til de regler, der har sit hjemmelsgrundlag i jagt- og vildtforvaltningsloven og naturbeskyttelsesloven som vedrører fuglehold.

Nedenfor beskrives, hvordan styrelsen i de senere år har håndteret myndighedsopgaverne vedrørende fuglehold. I den sammenhæng er bekendtgørelse nr. 216 af 21/03/1994 om hold af fugle i fangenskab, eller "fugleholds bekendtgørelsen", jfr. afsnit 3.3, af central betydning. Bekendtgørelsen har bl.a. til formål at modvirke "tyveri" af fugle fra naturen samt at sikre, at der ikke opstår flere fuglehold af i Danmark forekommende rovfugle og ugler, end de allerede lovligt eksisterende.

Hold af arter af rovfugle og ugler omfattet af bilag I til fugleholds bekendtgørelsen tillades efter administrativ praksis normalt ikke og styrelsen meddeler ikke tilladelse til nye hold. Ved opdræt indenfor eksisterende lovlige fuglehold, hvor der sker opdræt, kan tillades blodfornyelse med individer af samme art, som stammer fra mindst andengenerations fangenskabsopdræt. Arter af rovfugle og ugler, som ikke er omfattet af bilag I (dvs. "danske" arter), kan tillades holdt i fangenskab, hvis det dokumenteres, at de hidrører fra mindst andengenerations fangenskabsopdræt.

Hold af rovfugle og ugler kræver forudgående en tilladelse meddelt af Skov- og Naturstyrelsen. En sådan tilladelse søges på en speciel ansøgningsblanket. Der opkræves et gebyr på 340 kr. pr. fugl, hvis fuglen ikke allerede er blodprøvet og mikrochipet i Danmark. Efter modtagelsen af ansøgningen tillades holdet, hvis fuglen hidrører fra mindst andengenerations fangenskabsopdræt og i øvrigt er erhvervet i overensstemmelse med de gældende regler. I godkendelsen fastsættes en række betingelser for fugleholdet. En af Skov- og Naturstyrelsen udpeget dyrlæge anmodes samtidig om at kontakte ejeren med henblik på at foretage mikrochipning og udtage blodprøve af den pågældende fugl. Dyrlægen indsender derefter blodprøve samt oplysninger om mikrochipnummer til Skov- og Naturstyrelsen som registrere dette i en database. Blodprøverne sendes løbende til Danmarks Miljøundersøgelser, som analyserer slægtsskabsforholdene for enkelte individer efter Skov- og Naturstyrelsens anmodning.

Ovenstående har til formål at sikre, at danske hold af rovfugle og ugler ikke tilføres fugle af ulovlig oprindelse, hvilket typisk vil sige fugle taget fra naturen. Bekendtgørelsen administreres dog således, at opdræt ikke kræves mikrochipet eller blodprøvet før fuglene er et år gamle, med mindre der sker ejerskifte til en dansk ejer. Hvis ungerne sælges ud af landet før de er fyldt et år tages der ikke blodprøver, medmindre styrelsen har begrundet konkret mistanke om, at der sker omgåelse eller overtrædelser af bekendtgørelsens bestemmelser.

Arbejdsgruppen finder, at styrelsens praksis bør opstrammes på dette område, hvis det skal sikres, at bekendtgørelsens formål ikke tilsidesættes ved ukontrolleret eksport af fugle under et år. For at sikre at risikoen for at reglerne kan omgås reduceres væsentligt bør tilsynspraksis ændres på følgende områder:

- Inden eksport ud af Danmark af unger af opdræt skal Skov- og Naturstyrelsen i god tid underrettes, således at styrelsen har mulighed for at vurdere om der er behov for blodprøve- eller anden tilsvarende DNA-prøvetagning .

Opdræt skal formelt anmeldes til styrelsen senest en måned efter klækning. Det er erfaringsvis langt fra alle opdrættere, der efterlever dette krav. Ligeledes har det også vist sig, at det kan være vanskeligt at få rovfugleholderne til at indberette til styrelsen når fugle udgår af fugleholdet, enten ved dødsfald, bortflyvning eller salg. Anmeldelsespligten fremgår af de af styrelsen udstedte tilladelser til hold af rovfugle.

I forhold til overtrædelser af bekendtgørelsens bestemmelser og de efter bekendtgørelsens udstedte tilladelser har styrelsen forskellige håndhævelsesvirkemidler, herunder indskærpelse af reglerne, advarsel og varsel om påbud eller forbud, udstedelse af egentlige påbud eller forbud og endelig politianmeldelse. Styrelsen kan endvidere tilbagekalde udstedte tilladelser og skærpe vilkårene i eksisterende tilladelser. Ved vurderingen af valg af håndhævelsesvirkemiddel har styrelsen lagt meget vægt på at der skal være fornøden proportionalitet i forhold til overtrædelsens karakter. Ved klare overtrædelser, hvor der ikke ”bare” er tale om en forsinket indberetning eller anden formel overtrædelse, har styrelsen politianmeldt den pågældende holder. Der har i de seneste 10 år været fire straffesager vedrørende overtrædelse af fugleholds bekendtgørelsen for så vidt angår ulovligt hold af rovfugle og ugler.

Arbejdsgruppen finder, at bekendtgørelsens regelsystem er tilstrækkeligt fintmasket for at sikre de nævnte formål. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør Skov- og Naturstyrelsen stramme op på administrationen også i de tilfælde, hvor overtrædelsen er af ren formel karakter. For arbejdsgruppen er det vigtigt at udtrykke, at en stram administration af reglerne i bekendtgørelsen og af vilkårene i de meddelte tilladelser er en afgørende forudsætning for, at formålet med reglerne kan opfyldes.

Arbejdsgruppen anbefaler, at Skov- og Naturstyrelsen indskærper overfor holderne, at anmeldelsesforpligtigheden overholdes. Ved gentagne overtrædelser af indberetningsforpligtigheden bør styrelsen tilbagekalde en tilladelse til hold. Samtidigt bør det i disse sager overvejes at politianmelde grovere overtrædelser.

4.2 Tilsyn og håndhævelse

Skov- og Naturstyrelsens tilsynsopgave består først og fremmest i at påse, at der ikke oprettes nye hold af danske arter af rovfugle og ugler samt at påse, at fuglene i eksisterende fuglehold er lovligt erhvervede i henhold til de hidtidige regler eller er opdrættet i fangenskab.

Repræsentanter for Skov- og Naturstyrelsen har efter jagtlovgivningen, mod forevisning af legitimation, ret til adgang til den ejendom, hvor fugleholdet befinder sig. Styrelsen har siden 1994 - udover 15-20 anmeldte tilsyn, typisk foretaget i forbindelse med blodprøvetagning og mikrochipning af fuglene eller i forbindelse med en efterfølgende gennemgang af fugleholdet - foretaget 4 uanmeldte kontrolbesøg af godkendte hold af rovfugle og ugler. Desuden er der i perioden foretaget to besigtigelser med politiets assistance på adresser, hvor der var mistanke om ulovlige hold af rovfugle. Derudover har politiet i 2 tilfælde uden styrelsens assistance, men på

styrelsen foranledning, efterforsket sager, hvor der var mistanke om ulovlige hold. Hertil kommer styrelsens ”skrivebordskontrol” af indberetninger af eksisterende hold sammenholdt med tidligere oplysninger, blodprøvetagning, eksport og salg af rovfugle.

Skov- og Naturstyrelsen har i 1998³ vurderet styrelsens tilsyn på området. Vurderingen var, at tilsynet med rovfugleholdene var meget omfattende, således som det er forudsat i forbindelse med vedtagelsen af lov om jagt og vildtforvaltning. Opdagelsesrisikoen vurderedes som høj og at den sandsynlige effekt af en øget tilsynsindsats ville være begrænset. Det anbefaledes samtidigt, at det på længere sigt bør overvejes, om det er muligt at begrænse tilsynsindsatsen.

Skov- og Naturstyrelsen har ikke siden fundet belæg for at antage, at reglerne systematisk bliver overtrådt og har derfor ikke fundet grundlag for at ændre på tilsynspraksis, f.eks. ved at foretage periodiske kontrolbesøg hos registrerede rovfugleholdere. Styrelsens tilsyn er med henvisning hertil og af ressourcemæssige årsager tilrettelagt således, at styrelsens udfarende tilsyn normalt har været begrundet i modtagelsen af konkrete begrundede tegn på overtrædelse af bestemmelserne om hold af fugle i fangenskab.

4.3 Blodprøver

Skov- og Naturstyrelsen indsamler blodprøver fra godkendte hold af rovfugle. Formålet hermed er at kontrollere identiteten af rovfuglene samt muliggøre kontrol af dansk opdræt af rovfugle. Blodprøverne og kontrollen hermed skal således medvirke til at sikre, at vildtlevende fugle ikke indfanges og holdes i fangenskab.

I øjeblikket er DMU-prisen i dkr. for screening af:

	Jagtfalke	Vandrefalke
10 indiv.	1695,40/indv.	1737,40/indv.
36 indiv.	742,30/indv.	798,20/indv.
105 indiv.	630,40/indv.	686,70/indv.

Skov- og Naturstyrelsen har fra 1. april 1994 og frem til i dag anmodet om analyser af stikprøveudvalgte blodprøver af følgende rovfugle:

Vandrefalke: 7 par med 7 unger

Jagtfalke: 4 par med 4 unger

Duehøg: 1 par med 1 unge

Havørn: 1 par med 1 unge

Desuden blev 1 dødt individ af vandrefalk analyseret for at få fastslået, hvorvidt falcken var identisk med en tidligere blodprøvede falk. Der blev konstateret én uregelmæssighed ved analyserne. Det blev konstateret, at den døde vandrefalk, som skulle identificeres, ikke var identisk med den falk, som den var oplyst at skulle være. Grundet den meget lange analysetid (knap 2 år) blev sagen ikke yderligere undersøgt.

Dansk Falkejagt Klub har til arbejdsgruppen oplyst, at der er fra Belgien er erfaring med, at fjer fra rovfugle kan anvendes i stedet for blodprøver i en såkaldt ”faderskabssag” til dokumentation for, at ungerne stammer fra de angivne forældrefugle.

³ Skov- og Naturstyrelsen oktober 1998: Tilsynet med overholdelsen af lovgivning, der hører under Skov- og Naturstyrelsen, Rapport fra Juragruppen

4.4 Tilsyns- eller kontrolproblemer – omgåelsesproblematik

Skov- og Naturstyrelsen har i administrationen af fugleholds bekendtgørelsen gennem årene haft problemer med, at rovfugleholdere ikke overholder især kravet om at anmelde opdræt rettidigt til styrelsen, samt at døde, solgte eller bortfløjne fugle ikke anmeldes eller anmeldes for sent. Styrelsen kan således ikke pt være fuldt ud sikker på at have en opdateret fortegnelse af alle danske rovfuglehold. Desuden har der været problemer med at få analyseret blodprøverne, både for så vidt angår analysetiden og det forhold, at ikke alle arter har kunne analyseres. I øjeblikket er det i Danmark kun muligt at få analyseret prøver fra jagt- og vandrefalke hos DMU, som forestår analyserne for Skov- og Naturstyrelsen. Udenlandske laboratorier vil sandsynligvis kunne analysere flere rovfuglearter, men Skov- og Naturstyrelsen har valgt at anvende danske laboratorier, bl.a. af hensyn til en evt. efterfølgende retssager.

Under rovfuglenes yngletid fra februar til juni har det hos enkelte rovfugleholdere været endog meget vanskeligt for styrelsen at gennemføre tilsyn med rovfugleholdene. Årsagen hertil angives af fugleholderne at være risikoen for forstyrrelser af fuglene og dermed risiko for ødelæggelse af ynglesuccesen. Skov- og Naturstyrelsen er bekendt med denne risiko og har som udgangspunkt taget rovfugleholdernes ønske til efterretning. Baggrunden herfor er, at et tilsynsbesøg angiveligt vil kunne medføre, at fugleholderne vil fremkomme med erstatningskrav for økonomiske tab med henvisning til ødelagt ynglesucces. I denne periode er det derfor ikke vurderet muligt at besigtige eller tage blodprøver af fuglene. Styrelsen har dog ikke herved afskrevet sig muligheden for at gennemføre både anmeldte og uanmeldte tilsyn ved konkret begrundede mistanke om overtrædelse af fugleholds bekendtgørelsen.

Arbejdsgruppen finder, at en klar forudsætning for at overveje indførsel af jagt med rovfugle i Danmark er, at kontrollen med rovfugleholdene strammes op, således at det sikres at risikoen for omgåelse af reglerne minimeres. Styrelsen skal således fremover anvende stærkere håndhævelsesmidler, f.eks. politianmeldelser og eventuelt tilbagekaldelse af tilladelser til fuglehold. Det anbefales endvidere, at blodprøver eller tilsvarende prøver udtages og i det omfang det er muligt DNA-analyseres såfremt opdrættet skal eksporteres – også ved eksport af fugle under 1 år. Arbejdsgruppen anbefaler endvidere, at alternative analyseinstitutioner og –metoder overvejes.

Økonomi

Fugleholdere betaler 340 kr. pr. fugl ved mikrochipning og blodprøvetagning. Dette dækker ikke omkostningerne til dyrlægen. Hvis der er tale om mærkning af en enkelt fugl har Skov- og Naturstyrelsen typisk udgifter på omkring 1000 kr. En del af dyrlæge-honoraret dækker kørsel (tid og km-penge). I 2003 har Skov- og Naturstyrelsen haft udgifter på 28.000 kr. til dyrlæger og der er indbetalt 10.200 kr. fra fugleholderne.

Arbejdsgruppen finder, at det væsentlige misforhold mellem fugleholdernes indbetalinger og Skov- og Naturstyrelsens udgifter ved mikrochipning og blodprøvetagning bør udlignes ved fuld brugerbetaling for fugleholderne.

Udviklingen i antallet af rovfuglehold

Der er i øjeblikket registreret 38 ejere af i alt 393 rovfugle – rovfugle som enten er omfattet af bilag 1 fugleholds bekendtgørelsen eller som ikke er medtaget i bilaget.

Heraf har 19 af ejerne i øjeblikket i alt 241 rovfugle omfattet af bekendtgørelsens bilag 1 (dvs. ”danske” arter). I 1994 var der 25 ejere af 102 fugle. Dvs. at formålet med at nedbringe antallet af

rovfuglehold ser ud til at fungere. De ejere, der fortsat eksisterer har til gengæld flere fugle. Baggrunden herfor er af fugleholderne angivet at være frygt for ikke at kunne holde den pågældende art hvis bestanden "uddør" i holdet.

For de øvrige (ikke "danske" arter) rovfugle ser det anderledes ud, idet der er sket en meget væsentlig stigning, dels i antallet af ejere og dels i antallet af fugle der holdes. I 1994 var der registeret 6 ejere af i alt 12 eksotiske rovfugle. I 2004 er der 33 ejere af i alt 152 fugle.

Det bemærkes, at én ejer i sit hold både kan have bilag 1-rovfugle og andre rovfugle.

Der henvises i øvrigt til bilag 3.

5. Rovfuglehold og jagt med falk og duehøg – faktisk beskrivelse

5.1 Hvordan foregår jagt med falke typisk.

Falke anvendes typisk til jagt på agerhøns, fasaner eller ænder. Til jagt på kaniner eller harer kan anvendes større rovfugle, f. eks. høge.

Jagten på agerhøns eller fasaner sker med falken - iført hætte - på armen og normalt med appporterende og stående hund.

Med hund afsøger denne under falkonerens kommandoråb det terræn, jagten foregår på. Når den får færd af en flok agerhøns eller en fasan tager den stand, dvs. bliver stående bomstille tæt på fuglene. Falkoneren tager vindforholdene i betragtning, fjerner hætten og sender falken af sted. Når falken har nået den rette angrebshøjde, kommanderer falkoneren hunden til at jage fuglene op - til at rejse dem. Falken opdager fuglene og angriber én af dem i et stort dyk med høj hastighed. Fuglen forsøger at undvige og hvor det ikke lykkes slås den til jorden død eller levende. Falken vender straks tilbage til sit bytte på jorden og sætter sig på det og begynder at æde af det. Er fuglen ikke død dræbes den af falken eller af falkoneren. Falken fjernes fra byttet, får hætte på igen og belønnes med et stykke medbragt kød. Viser det sig, at hunden forgæves har taget stand, dvs. der jages ingen fugle op, bliver falken kredsen over hunden indtil den på ny tager stand.

Uden stående hund foregår jagten som så kaldt trampejagt, hvor falkonererne går/tramper igennem terrænet med falken på armen og selv jager fuglene op. Normalt medbringes appporterende hund.

Jagt med falke på ænder foregår typisk ved små søer, hvor falkoneren først konstaterer om der ligger ænder på søen, som lovligt må jages. Dernæst sniger han sig ind på en vis afstand af søen, sender falken af sted og når denne har nået angrebshøjde, jager falkoneren selv eller en hund ænderne op.

Jagt på kaniner eller harer foregår enten som trampejagt eller - på kaniner - med brug af fritter, hvor fritten jager kaninerne ud af gangene.

Falkonerens brug af og samarbejde med hund svarer i store træk til jægerens.

En dag med falkejagt starter typisk først ved 13-tiden, hvor falkene er mest motiverede. Fuglen har gylpet og er sulten. Og der gennemføres typisk kun én jagt pr dag pr falk. Er den første jagt uden bytte, kan der jages én gang til samme dag med samme falk. Det sker også, at falken er umotiveret

eller distraheres med det resultat, at der ikke indledes nogen jagt og falke må lokkes tilbage til falkoneren. Udbyttet af jagt med falke er således meget lavt.

5.2 Hvordan et hold af rovfugle i fangenskab er indrettet mm.

Rovfugle i fangenskab bør holdes i volierer bygget og indrettet i henhold til ”Retningslinjer for anbringelse af rovfugle og ugler i fangenskab” fra 12. marts 1982, udarbejdet af Fredningsstyrelsen (Skov- og Naturstyrelsen). De fleste volierer er på alle 4 sider bygget af uigennemsigtigt materiale med net og halvtag. Falke kan typisk sidde parvis eller 2 fugle af samme størrelse. Høge, med undtagelse af ynglepar, sidder enkeltvis i volieren.

For volierens størrelse og indretning gælder følgende mindstestørrelser:

Små falke, små høge og ugler :	L: 3m B: 2 m H: 2,5 m
Store falke, store høge og stor hornugle :	L: 5 m B: 3 m H: 3 m
Ørne og gribbe :	L:8 m B 5 m H 3 m

Den typiske situation for et rovfuglehold ser sådan ud:

Mindst 1/3 af volieren er normalt overdækket med minimum én siddeplads i tørvejr og læ. Der kan være flere siddepladser i forskellig højde. Ofte findes lægter polstret med kokosmåtter, astroturf eller lign. og naturlige grene i forskellig tykkelse samt evt. en stub i bunden af volieren. Der findes et kar med vand og evt. 1-2 redehylder. Bunddækket kan være græs eller anden vegetation, som af og til klippes ned. Grus, sand eller perlesten er alternative bunddækninger. Færdsel i volieren undgås i videst muligt omfang i fældeperioden og ynglesæsonen (februar til august). Volieren har ofte faste sider og tråd eller tremmer foroven. Afhængig af art kan volieren konstrueres med en hel eller delvis åben side med tremmer eller net (f.eks. nylonnet/trawl). En voliere af tråd er ikke idéel, da fuglen kan finde på at flyve imod og blive beskadiget på hale, vingefjer og evt. på vokshuden over næbbet.

I træning/flyveperiode, for jagtflugles vedkommende om efteråret, sættes falkene ud på en dertil konstrueret 'blok', typisk på græsplæne i en indhegnet luftvoliere. Høge sidder i samme situation på en 'bue'. Blok og bue er tilpasset den enkelte fugls behov for at sidde komfortabelt. Blokken er monteret på et spyd, der skubbes ned i jorden. Blokkene findes i mange udformninger, men kendetegnet er, at der omkring spydet er sat en ring, hvortil fuglens ben er tøjret via en linie. Linien kan have forskellige længder. Linens længde gør på den ene side, at risikoen for at fuglen skader sig er minimal og på den anden side, at fuglen, så længe den sidder i volieren på blokken, ikke kan flyve uhindret. Blokken og andet udstyr til rovfuglevoliere er beskrevet i kapitlet om udstyr i ”Grundbog til Falkonerprøve” udgivet af Dansk Falkoner Klub. (Bilag ??)

I fuglenes flyveperiode (august til februar) kan natte-opholdsfaciliteter indrettes i mindre voliere, der derved sikrer en smidigere adgang til at få fuglen på hånden.

5.3 Transport af rovfugle til jagt

Transport i bil foregår for falkenes vedkommende med hætte på hovedet. Derved forholder de sig i ro, hvilket sikrer ingen brækkede fjere osv. De sidder på en særligt konstrueret træramme med polstret overkant, der sikrer fuglene et korrekt greb med kløer og fødder. Trærammens lodrette sider bevirker, at fuglen kan benytte sin hale som støtte under kørsel.

Falken bærer kun hætte under kortere transport og på falkonerens hånd under jagtudøvelse, når den ikke er i luften. Falkoneren bruger normalt ikke hætte til sin høg. Den transporteres i en dertil

indrettet lukket kasse med siddepind der er tilpasset høgens fødders størrelse. Transporteret således forholder høgen sig i ro.

5. 4 Beskrivelse/gennemgang af de eksotiske rovfuglearter anvendt til jagt

Opdræt af rovfugle i fangenskab indenfor EU, foregår det største opdræt i England, Tyskland, Holland og Spanien.

Ved de fuglearter der er benævnt med ”stort opdræt”, opdrættes arten af flere opdrættere i de enkelte EU lande.

Ved ”mellemstort” opdræt, er der enkelte opdrættere i få EU lande.

Ved ”lille opdræt”, enkelte opdrættere indenfor EU.

Vedr. Harrishøg, rødhalet musvåge, præriefalk og Coopers høg, er der stort opdræt af disse i fangenskab i USA.

Beskrivelse af jagtmetoder:

Vedr. falke er de benævnt med A og B.

A = jagtudøvelse med falk på fasan, agerhøne og ænder. Falken kredser i stor højde over falkoneren og jagthunden, afventende rejsningen af fuglevildtet fra mark, remise eller mose. Falken styrtdykker når vildtet er i luften.

B = jagtudøvelse med falk på kragefugle og måger. Med falken på hånden sniger falkoneren sig ind på vildtet. Når vildtet letter fra marken, tager falkoneren hætten af falken, hvorefter falken starter jagtflugten.

Vedr. høge og musvåge er jagtmetoder benævnt med 1 og 2.

1 = med høgen/musvågen på hånden, arbejder falkoneren og jagthunden sig igennem mark, remise, mose og krat. (+ brug af fritte ved kaninjagt). Vildt der rejser indenfor 10 – 15 meters afstand har høgen/musvågen chance for at slå.

2 = høgen/musvågen følger falkoneren og jagthundens arbejde fra trækronerne i fx mose, remise, levende hegn og skov. Heroppefra har den bedre mulighed for at slå vildtet, det kræver dog stadigvæk at den befinder sig tæt over vildtets opflyvningssted.

BERBERFALK: *Falco peregrinus peleginoides*.

også kaldet Rødnakket Shaheen: *F. peleginoides babylicus*.

Udbredelse: Nordafrika, Mellemøsten og Centralasien.

Ligner meget europæisk vandrefalk, er mindre i størrelse og har som udfarvet rød isse og nakke.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på agerhøns, krikænder, skader o.lign.

Jagtmetode: A og B.

Opdrættes i EU, mellemstort opdræt.

SLAGFALK: *Falco cherrug*.

også kaldet Sakerfalk.

Udbredelse: Østrig, Tjekkiet, Ungarn, Rusland, Centralasien og Centralkina.

Brunlig ryg, lysere bryst med mørke striber og pletter. Større end vandrefalken, mindre end jagtfalken.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på fasan, agerhøne, krager, råger, skader og måger, + hare.

Jagtmetode: A og B.

Opdrættes i EU, stort opdræt.

PRÆRIEFALK: *Falco mexicanus*.

Udbredelse: Vestlige Nordamerika.

På størrelse med vandrefalk, brunlig/sandfarvet ryg, lyst bryst med brune pletter og striber.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på fasan, agerhøne, krage, råge, skade o.lign.

Jagtmetode: A og B.

Opdrættes i EU, mellemstort opdræt.

LANNERFALK: *Falco biarmicus*.

Udbredelse: Middelhavslandene, Mellemøsten, Afrika syd for Sahara.

Lidt mindre end vandrefalken, blålig ryg, lyst bryst med mørke pletter. Rødlig isse og nakke.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på agerhøne, bekkasin, skader o.lign.

Jagtmetode: A og B.

Opdrættes i EU, mellemstort opdræt.

LUGGERFALK: *Falco jugger*.

også kaldet Lagerfalk.

Udbredelse: Himalaya, Afghanistan, Indien.

Noget mindre end vandrefalken, mørk ryg, lysere bryst med mørke pletter.

Kan anvendes som falkonerfugl til jagt på agerhøne, krikand, bekkasin, stære o.lign.

Jagtmetode: A og B.

Opdrættes i EU, lille opdræt.

RØDHOVEDET DVÆRGFALK: *Falco chiguera*.

Udbredelse: Indien, Pakistan og Afrika syd for Sahara.

På størrelse med mindre due, blålig ryg, lyst bryst med brune pletter. Lyst hoved med rød isse og nakke.

Kan anvendes som falkonerfugl til jagt på bekkasin, skader o.lign.

Jagtmetode: B.

Opdrættes antagelig ikke i EU på nuværende tidspunkt.

RØDHALET MUSVÅGE: *Buteo jamaicensis*.

Udbredelse: Nordamerika.

Større og kraftigere/stærkere end dansk musvåge. Mørk ryg, lys på brystet med rødlige aftegn. Rødlig hoved og hale.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på hare, kanin, fasan, ænder, blichøne o.lign.

Jagtmetode: 1 og 2.

Opdrættes i EU, mellemstort opdræt.

HARRISHØG: *Parabuteo unicinctus*.

Udbredelse: Nord- og Mellemamerika.

Mørkt hoved, ryg og hale. Mørkt bryst, rødlig skulder og lår.

På størrelse med duehøg.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på kanin, hare, fasan, ænder, blichøne o.lign.

Jagtmetode: 1 og 2.

Opdrættes i EU, stort opdræt.

COOPERSHØG: *Accipiter cooperii*.

Udbredelse: Nordamerika.

Større end dansk spurvehøg, mindre end duehøg. Samme farve og tegning som disse.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på fasanhøne, agerhøne, krikand, blishøne, bekkasin, skader, kanin o.lign.

Jagtmetode: 1 og 2.

Opdrættes i EU, lille opdræt.

SORT SPURVEHØG: *Accipiter melanoleucus*.

Udbredelse: Afrika syd for Sahara.

Sort hoved og ryg, lys på bryst. På størrelse med dansk spurvehøgehun og duehøgehan.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på fasan, agerhøne, krikand, blishøns, skader o.lign.

Jagtmetode: 1 og 2.

Opdrættes i EU, lille opdræt.

BALKANHØG: *Accipiter brevipes*.

Udbredelse: Østeuropa til nord for Sortehavet.

Samme størrelse og udseende som dansk spurvehøg, dog lidt mørkere. Udfarvet han er rustrød på bryst.

Kan anvendes som falkonerfugl til jagt på skader, bekkasin, agerhøne, blishøne o.lign.

Jagtmetode: 1 og 2.

Opdrættes antagelig ikke i EU på nuværende tidspunkt.

5.5. Beskrivelse/gennemgang af 4 hjemmehørende arter anvendt til jagt

VANDREFALK: *Falco peregrinus*.

Udbredelse: Forekommer stort set overalt på kloden med få undtagelser, såsom polaregnene, enkelte fjerntliggende øer og Island.

I ungfugledragt er den mørkebrun på ryg og lysere på bryst med mørke længdestriber. Som udfarvet har den blålig ryg og meget lys på bryst med mørke/sorte tværstriber. Enkelte har en svag rosa brystfarve. Mørkt, næsten sort hoved med kraftige skægstriber.

Falke har mørke/sorte øjne.

Hannen vejer ca. 800 gram og er på størrelse med skovdue. Hunnen vejer ca. 1100 gram og er på størrelse med krage.

Vandrefalken er den absolute éner blandt rovfuglene; slår udelukkende fuglevildt i flugten. Dens flyve- og jagtegenskaber har fascineret mennesket i årtusinder. For udøvere af jagt med falke, er vandrefalken den klassiske jagtfugl.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på fasan, agerhøne, rype, gråand, krikand, pibeand, måger, krage, råge, skade o.lign.

Jagtmetode: A og B.

Opdrættes i EU, stort opdræt.

JAGTFALK: *Falco rusticolus*.

Udbredelse: Nordlige Skandinavien, Sibirien, Island, Grønland og Canada/Alaska.

Farven varierer, den skandinaviske er brunlig, den islandske er grålig, og hvide/halvhvide forekommer i de sibiriske, grønlandske og canadiske bestande. Labrador-jagtfalken er næsten sort.

Hannen vejer ca. 1200 gram og hunnen ca. 1500 – 1800 gram.

Anvendes som falkonerfugl til jagt på fasan, agerhøne, rype, ænder, måger, krage, råge o.lign. Jagtfalkehunnen anvendes desuden til jagt på hare.

Jagtmetode: A og B.

Opdrættes i EU, stort opdræt.

DUEHØG: *Accipiter gentilis*.

Udbredelse: Nordlige halvkugle.

Ungfugle har mørkebrun ryg, beigefarvet bryst med mørke dråbeformede længdestriber. Kraftige mørke halebånd.

Udfarvet duehøge har meget mørkebrun/stålblå ryg, meget lyst bryst med fine mørke tværstriber.

Høge har gule/irisrøde øjne.

Hannen vejer ca. 800 – 900 gram, hunnen ca. 1200 – 1500 gram.

Typisk skovfugl med lang hale og korte afrundede vinger.

Indenfor høgearterne er duehøgen falkonerens klassiske jagtfugl. Som falkonerfugl er den en suværen jæger; -den ”bringer mad på bordet”.

Anvendes til jagt på fasan, agerhøne, ænder, krage, råge, skade, blichøns, kanin og hare.

Jagtmetode: 1 og 2.

Opdrættes i EU, mellemstort til stort opdræt.

SPURVEHØG: *Accipiter nisus*.

Udbredelse: Europa og over til det vestlige Kina.

I ungfugledragt er den mørkebrun på ryggen, lys på brystet med fine brune tværstriber. Som udfarvet er den meget mørkebrun på ryggen og lys med mørke tværstriber på brystet.

Udfarvet/gamle hanner har et rosa skær i hovedet, på bryst og lår.

Hannen vejer ca. 150 gram og er på størrelse med en tyrkerdue. Hunnen vejer ca. 270 gram og er på størrelse med en tamdue.

Spurvehøgen er en formidabel småfuglejæger og er en af falkonerens klassiske jagtfugle.

På grund af hannens ringe størrelse, anvendes denne kun meget sjældent som jagtfugl.

Spurvehøgehunnen er en fantastisk jagtfugl og anvendes til jagt på agerhøne, krikand, bekkasin, skade o.lign.

I Østeuropa, Asien og Nordafrika anvendes spurvehøgehunnen til jagt på vagtler.

Jagtmetode: 1 og 2.

Opdrættes i EU, lille til mellemstort opdræt.

6. Risici ved jagt med rovfugle

I dette afsnit beskrives de risici som arbejdsgruppen finder kan opstå ved jagt med rovfugle. Arbejdsgruppen har forelagt et udkast til rapport for Det Dyreetiske Råd. Rådets udtalelse er indarbejdet nedenfor i afsnit 6.5 og er gengivet i bilag 5.

6.1 Risici ved jagt med rovfugle på små arealer

Efter jagtlovgivningen må ejeren drive jagt på arealer over 1 ha. og jagtlejere på arealer over 5 ha. I forbindelse med udøvelse af traditionel jagt med skydevåben, er der ved jagt på små arealer eller tæt ved naboskel større risiko for at anskudt vildt falder på anden mands jagtareal/ejendom. Ved benyttelse af jagthunde under jagt, markprøve eller træning, er der tilsvarende risiko for at hunden "går af hånd" i forbindelse med haretur eller prelning af fuglevildt. Hunden kommer derved nemt ind på naboterræn, især ved jagt på mindre arealer eller tæt ved naboskel.

Ved udøvelse af jagt ved rovfugle bliver vildtet enten slået/taget, eller ikke slået/taget. Vildtet søger altid nærmeste skjulested, gærde, grøfter, remiser, roe- og majsmarker o.lign. Når vildtet er usynligt for rovfuglen slutter jagten.

Når falkoneren jager i passende afstand fra naboskel, er risikoen lille for at falkonérfugle overskrider eller lander på naboens mark med byttet. I tilfælde af, at fuglen flyver "ud af hånd", er risikoen for at den slår/taget "anden mands" vildt mindre end under jagten. Den mangler hunden og falkoneren til at rejse vildtet.

Jagt med falke kræver generelt større og mere åbne terræner end jagt med høge. Jagt med høge kan udøves på mindre arealer, f.eks. langs skov og krat. Risikoen for at krydse jagtgrænser er mindre ved jagt med høg end ved jagt med falk. Ved jagt med falk er der, såfremt terrænet har en størrelse og beskaffenhed, der egner sig til falkejagt, erfaringsvis heller ikke væsentlig risiko for overskridelse af skel og at byttet tages på fremmed areal. Vildtet på naboterrænet vil normalt holde sig i ro ved synet af falken i luften og falken vil, når vildtet ikke rejses, søge tilbage til hund og falkonér, fordi den er afhængig af dem til at jage vildtet op. Falkonéren må altid overveje de mulige komplikationer ved en given jagtsituation inden fuglen slippes. Ganske som jægeren overvejer om der er forsvarlig skudafstand og kuglefang inden skud afgives ved jagt med haglgevær og riffel. Jægerens og falkonérens agtpågivenhed er forventeligt mere skærpet ved jagt på mindre arealer eller ved jagt tæt på naboskel.

6.2 Risici for fangst af ikke jagtbart vildt

Falkonérfugle "præges" tidligt i deres liv på det bytte de tidligt har held/evner til at fange. Ved træningen af jagtfugle præger falkonéren jagtfuglen på det vildt, der fortrinsvis ønskes jaget.

Ved falkejagt tilstræber falkonéren en kontrolleret jagtsituation, som foregår tæt på falkoneren og hunden, således at jagten kan følges på kort afstand. Risikoen for at ikke jagtbart vildt bliver nedlagt i forbindelse med jagt kan erfaringsmæssigt ikke udelukkes og således heller ikke ved jagt med rovfugle. Risikoen for fangst af ikke jagtbart vildt er dog næppe større end ved andre former for jagt, når jagten udøves med trænede falkonerfugle og uddannede falkonere som arbejdsgruppen har oplevet det på Fehmarn. Skulle en jagtfugl få en forkærlighed for ikke-jagtbart vildt, vil den ansvarlige falkonér ophøre at flyve den i situationer, hvor ikke-jagtbare vildt kan træffes, evt. helt opgive at flyve med jagtfuglen.

6.3 Risici for fangst af duer uden jagttid

Vilde rovfugle tager gerne tamduer, men falkonértrænede fugle vil foretrække de i deres øjne langt "lettere" jagtmuligheder som hønsefuglene frembyder, jf. ovenstående. Hvis falkonerfuglene på denne måde indjages på udvalgte byttedyr gør det dem til specialister, og der er en vis sikkerhed for at de ikke pludselig vælger "uønskede arter".

Ved den klassiske jagt med falk og stående hund, slippes falken først når hunden har fast stand for de trykkende hønsefugle. På den måde er falkonéren mest sikker på at kunne præsentere falken for jagtbart vildt. I det korte tidsrum, der går fra falken slippes til den er i position højt over hovedet på hund og falkoner, kan der komme en brevdue forbi. Det kan ikke udelukkes, men regnes blandt falkonére for en fejl, hvis en falk lader sig distrahere af forbigående duer. Det kan føre til afvikling af den stand som hunden har taget, hvorved jagtmuligheden forspildes. Endelig kan forfølgelse af duen føre jagtfuglen ud af falkonérens synsfelt. I værste tilfælde kan jagtfuglen mistes.

6.4 Risiko for faunaforskning og påvirkninger af små vilde bestande af rovfugle Undslupne rovfugle.

I takt med at flere rovfugle holdes i fangenskab, flyvetrænes og eventuelt også bruges til jagt, undslipper der også flere rovfugle. Det sker jævnlige, at rovfugle undslipper, men de genindfanges som regel indenfor ganske få dage. I Danmark observeres årligt af fuglekikkere 5-20 undslupne rovfugle. De fleste rovfugleholdere, som flyver deres fugle frit påsætter fuglen en lille radiosender, som gør det muligt at pejle sig frem til fuglen, såfremt den flyver ud af kontrol.

Ifølge indberetninger til Skov- og Naturstyrelsen er der i perioden 1. april 1994 og frem til 1. november 2004 i alt 34 rovfugle undsluppet fra dansk fangenskab – rovfugle som ikke efterfølgende er genfundet. Én vandrefalk undslap og blev indfanget i Sverige efter knap 4 år, hvoraf den i to år i Sverige havde dannet par og fået unger med en ligeledes undsluppen hybridfalk. En dansk hybridfalk undslap og blev efter en uge genindfanget ved Lofoten.

Det kan være et beskyttelsesmæssigt problem, at rovfugle af fremmede arter eller af afvigende genetisk herkomst undslipper og etablerer sig i naturen. Undslupne harrishøge, der er en amerikansk art, har eksempelvis gjort yngleforsøg i UK. Også vandrefalke af underarter fra andre verdensdele er undsluppet i Europa og er efterfølgende "opslugt" i den europæiske bestand. Undslupne rovfugle medfører således genetisk forurening af de vilde, naturlige rovfuglebestande i Europa.

Udslip af hybridrovfugle udgør et problem i sig selv, idet hybrider, der undslipper og yngler, kan forårsage genetisk opblanding af de vilde rovfuglebestande. Dette er tilsyneladende et tiltagende problem, idet der i Tyskland inden for de sidste år er konstateret 4 tilfælde, hvor hybridfalke har ynglet i naturen og produceret unger. Tilsvarende er hybridfalke konstateret ynglende i Sverige, Norge, Østrig, Tjekkiet og Ungarn. Navnlig for den truede bestand af slagfalk i Mellemeuropa kan en genetisk opblanding udgøre en alvorlig trussel. Undslupne danske rovfugle vil ikke nødvendigvis kunne udgøre et problem i Danmark da de undslupne rovfugle har en stor rækkevidde. I Danmark ses og indfanges der også undslupne tyske hybridfalke.

I Danmark er der registreret tre hold af hybridfalke, hvoraf den ene er en af Europas største opdrættere af hybridfalke. Holdene omfatter hybrider mellem vandrefalk og jagtfalk eller jagtfalk og slagfalk, men der holdes også en enkelt hybrid af kongeørn og steppeørn.

Arbejdsgruppen er bekendt med, at Tyskland og flere andre europæiske lande arbejder på at få indført et forbud mod hold og produktion af hybridrovfugle.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at forslaget fra Dansk Falkejagt Klub indebærer, at der ikke bør tillades at anvende hybridrovfugle til jagt.

6.5. Dyreetiske spørgsmål om hold af rovfugle og om selve jagten.

Arbejdsgruppen finder, at der ved vurderingen af jagt med rovfugle i Danmark kan opstå spørgsmål af dyreetisk karakter, f.eks. i forhold til selve holdet af rovfuglene, transporten af rovfuglene og selve jagten med rovfuglene.

Arbejdsgruppen har ikke taget stilling til dyreetiske spørgsmål.

Arbejdsgruppen har forelagt et udkast til rapport for det Det Dyreetiske Råd til udtalelse. Det Dyreetiske Råd er anmodet om en udtalelse om dyreetikken i forbindelse med:

- Hold af rovfugle i fangeskab
- Transport af rovfugle
- Jagt med rovfugle, både i forhold til byttedyret og den trænedede rovfugl.

Det Dyreetiske Råds udtalelse af 6. januar 2006 er vedlagt i bilag 5. Ud fra dyrevelfærdsmæssige og andre dyreetiske betragtninger finder Det Dyreetiske Råd, at jagt med rovfugle principielt kan anses for en jagtform, der ikke giver anledning til særlige dyreetiske problemer sammenholdt med jagt med skydevåben. I forbindelse med en eventuel tilladelse til jagt med rovfugle finder Det Dyreetiske Råd dog, at visse forhold giver anledning til bekymring, og at der bør træffes de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at hold af og jagt med rovfugle foregår så forsvarligt som muligt.

7. Jagt med rovfugle i andre europæiske lande

I dette afsnit søges hovedtrækkene for retstilstanden i en række EU-landenes kort beskrevet, både for jagt med rovfugle og private hold af rovfugle. Informationerne stammer fra materiale indhentet til arbejdsgruppen af Dansk Falkejagt Klub. Sekretariatet har telefonisk kontaktet en række af de nationale myndigheder for uddybning af materialet.

Sverige, Norge, Island og Finland har et forbud mod private hold af rovfugle i fangeskab og i disse lande er jagt med rovfugle tilsvarende forbudt.

I Sverige har det således siden 1960-erne været forbudt at jage med rovfugle, i det jagtlovgivningen konkret fastsætter bestemmelser for hvilke jagtredskaber – f.eks. visse skydevåben – der må anvendes til jagt. Rovfugle er ikke medtaget her. Hold af rovfugle er tilsvarende forbudt i Sverige. Kun dyreparker og ZOO-haver o.lign. kan få tilladelse til rovfuglehold. Der findes fortsat enkelte private rovfuglehold fra tiden inden forbuddet mod private hold af rovfugle.

I Norge er jagt med rovfugle også forbudt. I moderne tid – den første egentlige norske jagtlov kom i 1899 – har det ikke været tilladt at drive falkoneri. Som i Sverige er rovfugle ikke medtaget i jagtlovgivningen som lovligt jagtvåben. Private hold af rovfugle er ikke tilladt i Norge. I Finland og Island er jagt med rovfugle forbudt på tilsvarende måde som i Sverige og Norge, og hold af rovfugle er ikke tilladt i privat regi.

Det synes kendetegnet for disse lande, at jagt med rovfugle historisk set ikke har været en særlig vigtig praktiseret jagtform. Kendetegnet er endvidere, at jagt med og hold af rovfugle ikke har været udbredt i nyere tid og i dag ikke er et emne der drøftes.

Flertallet af EU-landene har i deres jagt- og vildtforvaltningslovgivning bestemmelser, der muliggør jagt med rovfugle og hold af rovfugle. Det er tilfældet i f.eks. Tyskland, England, Irland, Holland, Belgien, Frankrig, Spanien, Portugal, Grækenland, Italien, Østrig, Ungarn og Polen. I nogle af disse lande forudsætter jagt med rovfugle – ud over jagttegnet - en særlig falkonér-licens. Dette er bl.a. tilfældet i Tyskland, Irland og Holland. Opnåelse af certifikatet kan forudsætte særlige kvalifikationer og indeholde bestemmelser om antallet af falkonérfugle samt hvilke arter der må anvendes. I andre lande, f.eks. i England kræves der ikke en falkonér-licens. Jagttegn er her tilstrækkeligt.

Det er et gennemgående træk for alle disse lande, at private hold af rovfugle er tilladt i et eller andet omfang. Reguleringen af rovfugleholdene sker under hensyntagen til CITES-reglerne og ofte nationale bestemmelser i jagtlovgivningen og/eller i naturbeskyttelseslove. I nogle lande er hold af særligt udpegede arter forbudt. Forbuddet kan gælde for de såkaldte hybrid-falke. Andre lande har ingen bestemmelser om, hvilke rovfuglearter, der kan holdes i fangenskab, så længe de er lovligt erhvervet.

Det synes endvidere at være et kendetegn for ovennævnte lande, at falkonéri – jagt med og hold af rovfugle – i større eller mindre udstrækning har en rodfæstet og langvarig tradition som accepteret jagtform.